
Nekrolog na profesora Cepla

Nekrolog na profesora Cepla

23.11.2009 | 18:10 | pořad: Názory a argumenty

Petr HARTMAN, moderátor

Profesor Vojtěch Cepl se snažil vytrvale šířit právní osvětu, která po pádu komunistického režimu byla a stále ještě je velmi potřebná. Více už Karel Hvízďala.

Karel HVÍZĎALA, redaktor

Emeritní ústavní soudce a spoluautor Ústavy České republiky, profesor Vojtěch Cepl patřil mezi nepatrnou skupinu právníků, která měla schopnost v naší společnosti prosazovat a důsledně vysvětlovat takzvané materiální pojetí práva, které do Evropy přišlo ze Spojených států za Norimberského procesu po druhé světové válce. Vzhledem k tomu, že my jsme od začátku roku 1948 byli od Evropy odděleni železnou oponou, přežívá u nás začasť dodnes ještě staré pozitivistické pojetí práva, které umožňuje, stručně řečeno, vyvíňovat zločince s odvoláním na paragrafy. Takovýto advokátský přístup, jak říkal profesor Cepl, už ve Spojených státech a ve staré Evropě dávno neplatí, protože právo musí hledat spravedlnost. Když jsem s profesorem Vojtěchem Ceplem naposled mluvil koncem října, řekl mi: "Moderní doktrína hovoří o takzvané skepsi k normám a tvrdí, že pravidla lidského chování se nedají přesně artikulovat a že je tudíž nejlepší, jsou-li uspořádána do hierarchie, na jejímž vrcholu jsou principy a soudci mají dostatek volnosti k interpretaci. Soudci však musí vážit, který z principů, jež mohou být na rozdíl od pravidel v rozporu, má větší váhu. Tato teorie posunula celý problém právního myšlení do oblasti interpretace." Tento moderní výklad, který u nás profesor Vojtěch Cepl důsledně propagoval i ve svých pořadech na Českém rozhlase 6, však vyžaduje od soudců značnou volnost a odvahu k osobní zodpovědnosti. Neskýtá tak snadnou možnost se kryt za jednotlivé paragrafy a zároveň vyžaduje důslednou kontrolu Ústavním soudem. Profesor, doktor Vojtěch Cepl se narodil 16. února 1938 v Praze, kde právnickou fakultu Univerzity Karlovy absolvoval v roce 1961. Doktorát práv mu byl udělen v roce 1966. V letech 1967 až 1970 absolvoval postgraduální studium teorie sociologie práva na univerzitě v Oxfordu a na University of Michigan Law School. A právě odtud přinesl do tehdejšího Československa takzvaný právní realismus, tedy přesvědčení, že právo je součástí sociologie, normativních systémů a představuje jen jeden typ lidského chování, který se má prolínat s jinými pravidly estetickými, etickými a dokonce i takovými, jež jsou rozumem neseznatelná, jako jsou předsudky, návyky, zvyklosti a obyčej. Teprve tato pestrá směsice norem, z nichž nejnižší jsou normy profesní etiky, jimiž lidé skutečně žijí, mají být v ideálním případě v souladu se všemi ostatními normami, které jsou uspořádány do hierarchického systému, na jehož vrcholu je zákon základní, Grundgesetz, neboli ústava. Ústavní principy musí prozařovat podle profesora Cepla a moderního sociologického a materiálního výkladu práva celý právní řád a mají vždy přednost před všemi ostatními právními pravidly. Za hlavní důvod současného neutěšeného stavu české justice považoval profesor Vojtěch Cepl stav právnických fakult, mezi nimiž podle něj vládne velmi malá konkurence, což vede k tomu, že se sem nové pojetí práva, tedy skepse k normám dostává velice pomalu. Naším soudcům profesor Cepl přezdíval lingvisté nebo textaři a zároveň jim vyčítal, že jsou příliš submisivní a cítí se jako součást státního aparátu a ne jako suverénní představitelé samostatné justiční moci. V posledním rozhovoru mi profesor Cepl ještě řekl: "Mně prostě připadá, že Češi a Moravané se podobají nemovitostem nebo rostlinám. To je snad přežívající feudalismus v nás, kdy se musela vrchnost žádat o přestěhování do vedlejší vesnice. Naši občané se velice neradi stěhují za prací nebo za studiem. To studium by možná ještě snesli, ale pak se nechtějí vrátit. Už v rakouském právu se považovalo přeložení do odlehlejší části říše za sankci. Podobně je to dnes se studenty, oni už tu příležitost mají, ale často raději zůstávají doma." Navíc profesor Cepl připomínal, na což se už dávno zapomnělo, že takzvaný Marshallův plán, který znamenal pomoc západní Evropě po druhé světové válce, zahrnoval nejen ekonomickou podporu, ale i duchovní. Kvůli němu byla přeložena spousta knih a deset tisíc německých a italských právníků mohlo studovat ve Spojených státech. To se po pádu železné opony nestalo. Z našich právníků vystudovalo po roce 1989 v Oxfordu či Michiganu jen pár desítek lidí. Za své názory však

byl profesor Cepl od roku 1971 registrován na seznamu osob nepřátelských socialistickému státu, a proto se habilitoval až v roce 1989. V roce 1990 se stal proděkanem pro zahraniční styky a vedoucím katedry občanského práva a v roce 1993 profesorem. V červenci 1993 byl jmenován soudcem Ústavního soudu, kde působil do roku 2003. Rozloučení se s ním bude konat ve čtvrtek 26.listopadu, ve 12:00 hodin, v Praze, ve Strašnicích.

Petr HARTMAN, moderátor

To byl Karel Hvíždala.